

การศึกษาความตระหนักด้านจริยธรรมของนักวิจัย สาขาสังคมศาสตร์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมวิจัย

Study on the Ethical Awareness of Social Sciences Researchers And Determinant of Attending A Research Ethics Training

สมปรารถนา นามขาน

Sompratthana Namkhan

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

e-mail: sompratthana.nam@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของนักวิจัย เป็นบันไดพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมให้นักวิจัยดำเนินงานวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ และไม่ขัดกับหลักจริยธรรมการวิจัย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมวิจัย ได้แก่ การประพุดติผิดด้านการวิจัย ความซื่อสัตย์ คุณธรรม และความรับผิดชอบ โดยวิธีการศึกษาประยุกต์ ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ 119 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักวิจัย และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่านักวิจัยสาขาสังคมศาสตร์ มีความตระหนักในประเด็นการประพุดติผิดจริยธรรมการวิจัย และประเด็นความซื่อสัตย์สูงมาก โดยมองว่าการคัดลอกผลงานวิจัย และการปลอมแปลงข้อมูลการวิจัยเป็นสิ่งที่ผิดจริยธรรมยิ่ง การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ Binary logistic Regression ชี้ให้เห็นว่า “ความตระหนักของนักวิจัย” เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการเข้าร่วมอบรม หากนักวิจัยเห็นว่าการอบรมมีความสำคัญ ก็จะเพิ่มความน่าจะเป็นในการเข้าร่วมอบรมได้มากถึง 29.6 เท่า

คำสำคัญ: ความตระหนักและการรับรู้, จริยธรรมการวิจัย, สาขาสังคมศาสตร์

ABSTRACT

This study of ethical awareness and concern among researchers is an effort to contribute to quality research implementation which conforms to principles of research ethics. This study had the objective to study the concern and awareness of ethics in research in the field of sociology

such as research misconduct, honesty, moral, and responsibility. This study attempts to identify factors which influence attendance in training on research ethics. Data were collected using quantitative methods (structured interviews) and qualitative methods with 119 social sciences researchers and in-depth interviews of the research ethical review committee, respectively. This study found that social science researchers are very mindful and concerned about ethics in research and the importance of honesty in the research process. They recognize that copying the research of others or inappropriately modifying or fabricating data is unethical and unacceptable. They understand that accurately referencing sources of data is an important responsibility. The result of the binary logistic regression analysis shows that 'attitude of the researcher' is an important determinant of whether a person will attend a research ethics training: If the researcher perceives the training as important, that will increase the odds of attendance by nearly thirty-fold.

Keyword: Awareness and Perception, Research Ethic, Social Sciences

---

บทนำ

ในปัจจุบันการวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างยิ่ง ความเที่ยงตรงของงานวิจัย สามารถนำเสนอสิ่งที่เป็นความจริงสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงไปสู่สาธารณชน ทำให้แก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนประกอบสำคัญของงานวิจัยที่ดี คือ การดำเนินตามระเบียบวิธีการวิจัยอย่างมีคุณภาพ รวมถึงนักวิจัยมีคุณธรรมหรือจรรยาบรรณด้วย (สภานักวิจัยแห่งชาติ, 2541) การวิจัยทางสังคมศาสตร์ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้น นักวิจัยจึงควรคำนึงถึงจริยธรรม โดยการคุ้มครอง ปกป้อง รักษาความปลอดภัย และผลประโยชน์ไม่ให้เกิดความเสียหายต่อกลุ่มตัวอย่าง พื้นที่ และชุมชนที่ศึกษาทั้งทาง

ตรงและทางอ้อม โดยพิจารณาควบคู่ไปกับเรื่องระเบียบวิธีในกระบวนการออกแบบและดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน โดยถูกต้องตามหลักจริยธรรมแห่งการวิจัย (ชาย โพธิ์สิตา, 2549).

ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญด้านจริยธรรมการวิจัยของโครงการวิจัยที่เป็นพหุสถาบัน และเพื่อพัฒนาศักยภาพกระบวนการพิจารณาการทำวิจัยในคนให้มีมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ จึงได้ตั้งสำนักงานคณะกรรมการกลางพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน เพื่อพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัย รวมทั้งจัดการอบรมจริยธรรมการวิจัยให้กับนักวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางและประเด็นสำคัญของจริยธรรมการวิจัย สามารถดำเนินงานวิจัยได้โดยไม่ขัดกับ

หลักจริยธรรมการวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการ
ร่วมพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนของ
ประเทศไทย, 2560)

ดังนั้น การศึกษาเรื่องความตระหนักและ
การรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของคณาจารย์และ
นักวิจัย สาขาสังคมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยวิจัย
ระดับชาติแห่งหนึ่งของประเทศไทย จะช่วยให้
ความชัดเจนในเรื่องของความตระหนัก มีความรู้
และความเข้าใจในหลักของจริยธรรมการวิจัย รวมทั้ง
เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ด้าน
สังคมศาสตร์ ช่วยผลักดัน และผลิตงานวิจัยด้าน
สังคมศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ เป็นที่
ยอมรับ ตรวจสอบได้ และสามารถนำผลการศึกษา
ที่ได้จากงานวิจัยไปกำหนดแนวทางจริยธรรมด้าน
สังคมศาสตร์ในอนาคตโดยไม่ผิดจริยธรรม
การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาความตระหนักและการรับรู้ด้าน
จริยธรรมการวิจัยของบุคลากรสาขาสังคมศาสตร์
ในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติแห่งหนึ่งของ
ประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์ความรู้สำคัญที่จะช่วยส่งเสริม
ให้นักวิจัยดำเนินงานวิจัยอย่างมีคุณภาพและ
ไม่ขัดกับหลักจริยธรรมการวิจัย

2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วม
อบรมจริยธรรมการวิจัยของบุคลากร สาขา
สังคมศาสตร์

การดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการศึกษาประยุกต์ เก็บข้อมูลเชิง
ปริมาณ(Quantitative Research) ด้วย
แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 119 คน จาก 14 คณะ ที่อยู่ในสาขา
สังคมศาสตร์ ภายในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติ
แห่งหนึ่งของประเทศไทย

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) จากข้อมูลเชิงลึกของคำถามปลายเปิด
แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth
Interview) 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ คณาจารย์ นักวิจัย
และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนที่ทำวิจัย สาขา
สังคมศาสตร์ภายในในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติ
แห่งหนึ่งของประเทศไทย จำนวน 14 หน่วยงาน

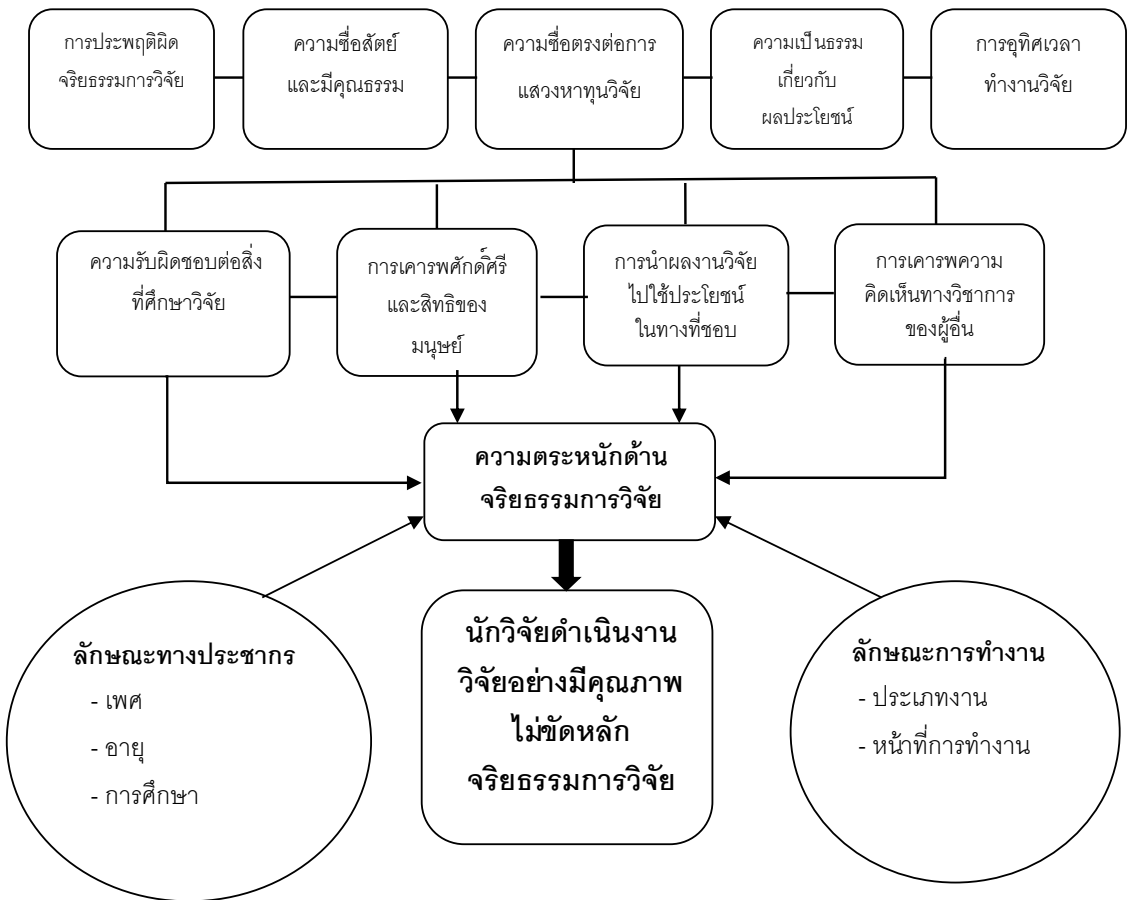
แบบสอบถามด้านความตระหนักและการ
รับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง
เที่ยงตรง ด้วยการขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาใน
สาขาสังคมศาสตร์ ระดับศาสตราจารย์ 2 ท่าน และ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ระดับรองศาสตราจารย์ 1 ท่าน และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 1 ท่าน รวมจำนวนทั้งสิ้น 4
ท่าน เพื่อพิจารณาข้อคำถาม ดูความครอบคลุมใน
ประเด็นคำถามการวิจัย และเนื้อหาภาษา ให้มี
ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
ในขณะที่การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัย
ได้ให้ความสำคัญการวิจัยในสภาพที่เป็นธรรมชาติ
ในช่วงของการสัมภาษณ์ สังเกต และการระดม
ความคิดเห็น โดยข้อมูลที่ได้ ได้ถูกนำเสนอภาพที่
เป็นองค์รวม และสะท้อนข้อเท็จจริง

ระเบียบวิธีวิจัย

วิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการวิเคราะห์ด้วย Binary Logistic Regression เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย สำหรับเชิงคุณภาพใช้การ

วิเคราะห์เนื้อหา ตามเทคนิคการเก็บข้อมูล คือ ข้อมูลที่ได้จากการตอบคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	รวม
เพศ	ชาย (31)	26.0%	100.0%
	หญิง (88)	74.0%	
อายุ	20-29 ปี (7)	6.0%	100.0%
	30-39 ปี (47)	40.0%	
	40-49 ปี (36)	30.0%	
	50-59 ปี (24)	20.0%	
	60 ปีขึ้นไป (5)	4.0%	
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี (13)	11.0%	100.0%
	ปริญญาโท (48)	40.0%	
	ปริญญาเอก (58)	49.0%	
สถานภาพการทำงาน	อาจารย์ (60)	50.0%	100.0%
	นักวิจัย (16)	13.0%	
	เจ้าหน้าที่ (41)	35.0%	
	อื่นๆ (ที่ปรึกษา) (2)	2.0%	

การศึกษาด้านความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของคณาจารย์ และนักวิจัยสาขาสังคมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติแห่งหนึ่งของประเทศไทย 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) คณาจารย์ 2) นักวิจัย และ 3) เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนที่ทำวิจัย ดำเนินการศึกษาด้านข้อมูลเชิงปริมาณ มีผู้ตอบแบบสอบถาม 119 คน

พบข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 74 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 40 โดยร้อยละ 49 ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาเอก และร้อยละ 40 ระดับปริญญาโท ทั้งนี้พบสัดส่วนสถานภาพการทำงาน ตำแหน่งอาจารย์ อยู่ที่ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง คือ ร้อยละ 50 และเจ้าหน้าที่ร้อยละ 35

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลประสพการณ์การทำวิจัย

สถานภาพ	ระยะเวลาของการดำเนินงานด้านกรวิจัย						รวม
	น้อยกว่า 1 ปี	1 - 4 ปี	5 - 9 ปี	10 - 14 ปี	15 - 19 ปี	20 ปี ขึ้นไป	
อาจารย์ (60)	2.0%	27.0%	27.0%	13.0%	8.0%	23.0%	100.0%
นักวิจัย (16)	6.0%	25.0%	44.0%	19.0%		6.0%	100.0%
เจ้าหน้าที่ (41)	15.0%	46.0%	24.0%	5.0%	5.0%	5.0%	100.0%
อื่นๆ (ที่ปรึกษาองค์กร) (2)						100.0%	100.0%

ด้านประสพการณ์การทำวิจัย พบว่า อาจารย์ มีระยะดำเนินงานด้านวิจัยช่วงปานกลาง คือ ระหว่าง 1-4 ปี และ 5-9 ปี ในสัดส่วนเท่ากันคือ ร้อยละ 27 รองลงมา คือ ระยะดำเนินงานด้านวิจัยสูง คือ 20 ปีขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 23 สำหรับนัก

วิจัยนั้น ระยะดำเนินงานด้านวิจัย ระหว่าง 5-9 ปี ร้อยละ 44 และเจ้าหน้าที่ ระหว่าง 1-4 ปี อยู่ที่ร้อยละ 46 ทั้งนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาองค์กร ดำเนินงานด้านวิจัยตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปทั้งหมด ร้อยละ 100

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย จำแนกตามระดับความตระหนัก (N=119)

ความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	mean
(1) การประพฤตินิดจริยธรรมการวิจัยที่เกิดขึ้นในการทำวิจัย						
(1.1) การคัดลอกผลงานวิจัย	0.8			10.9	88.2	4.86
(1.2) การปลอมแปลงข้อมูลงานวิจัย	0.8		2.5	8.4	88.2	4.83
(1.3) การไม่ปฏิบัติตามโครงร่างการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ให้สัมภาษณ์			15.1	32.8	52.1	4.37
(1.4) การไม่ปฏิบัติตามโครงร่างการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอน/วิธีการทำวิจัย	15.1		2.5	8.4	88.2	4.20

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย จำแนกตามระดับความตระหนัก (N=119) (ต่อ)

ความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	mean	
(1.5) การเลือกไม่ใส่ข้อมูลบางเคส	0.8	3.4	16.8	37.0	42.0	4.16	
(1.6) การปลอมแปลงประวัติย่อ ประวัติส่วนตัว รายการเอกสารอ้างอิง	0.8	2.5	2.5	14.3	79.8	4.70	
(1.7) ดำเนินการภายใต้ความกดดันจากผู้ให้ทุน สนับสนุนการวิจัยให้ปฏิบัติผิดจริยธรรมการ วิจัย	3.4	0.8	2.5	16.0	77.3	4.63	
(2) ความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม							
(2.1) ความซื่อสัตย์ในการเลือกเรื่องที่จะทำวิจัย ยึดมั่นในวัตถุประสงค์				2.5	38.7	58.8	4.56
(2.2) ความซื่อสัตย์ในการเลือกผู้เข้าร่วมทำวิจัย	0.8		7.6	31.1	60.5	4.51	
(2.3) ความซื่อสัตย์ในการนำผลงานวิจัยไปใช้ ประโยชน์	0.8		5.9	31.1	62.2	4.55	
(2.4) การให้เกียรติผู้อื่นโดยการอ้างถึงบุคคลหรือ แหล่งที่มาของข้อมูล และความคิดเห็นที่จะ นำมาใช้ในงานวิจัย			1.7	20.2	78.2	4.76	
(3) ความซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย							
(3.1) เสนอข้อมูลและแนวคิดอย่างเปิดเผยและ ตรงไป ตรงมาในการเสนอ โครงการวิจัย เพื่อขอรับทุน			5.0	31.1	63.9	4.59	
(3.2) เสนอโครงการวิจัยด้วยความซื่อตรง ไม่ ขอทุนซ้ำซ้อน แฉงความจริงไม่ปิดบัง วัตถุประสงค์			5.0	26.1	68.9	4.64	
(4) ความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย							
(4.1) การจัดสรรสัดส่วนของผลงาน วิจัยแก่ผู้ร่วม วิจัยอย่างยุติธรรม			3.4	30.3	66.4	4.63	
(4.2) การจัดสรรค่าตอบแทนแก่ผู้ร่วมดำเนินการ วิจัยอย่างยุติธรรม			4.2	31.9	63.9	4.60	

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย จำแนกตามระดับความตระหนัก (N=119) (ต่อ)

ความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	mean
(4.3) เสนอผลงานอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างว่าเป็นของตน			1.7	11.8	86.6	4.85
(4.4) การให้เครดิตต่อหน่วยงานหรือผู้ร่วมดำเนินการวิจัย			1.7	23.5	74.8	4.73
(5) การอุทิศเวลาทำงานวิจัย						
(5.1) การทุ่มเทความรู้ ความสามารถ และเวลาให้กับการทำงานวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์			5.9	30.3	63.9	4.58
(6) ความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย						
(6.1) การคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดผลเสียต่อกลุ่มตัวอย่างต่อสังคมและต่อประเทศชาติทั้งด้านจิตใจและวัฒนธรรม รวมถึงการเคารพในสิทธิส่วนบุคคล			0.8	18.5	80.7	4.80
(6.2) ดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่ก่อความเสียหายต่อกลุ่มตัวอย่าง			1.7	14.3	84.0	4.82
(6.3) ความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่ตนเองและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และสังคม			0.8	17.6	81.5	4.81
(7) การเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย						
(7.1) การเคารพในสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยต้องได้รับความยินยอมก่อนทำการวิจัย			0.8	16.0	83.2	4.82
(7.2) ปฏิบัติต่อกลุ่มตัวอย่างด้วยความเมตตา ไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางวิชาการ จนเกิดความเสียหายที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง			1.7	21.8	76.5	4.75
(7.3) ดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์ และเก็บรักษาความลับของข้อมูลที่ไม่ควรเปิดเผย			0.8	14.3	84.9	4.84

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย จำแนกตามระดับความตระหนัก (N=119) (ต่อ)

ความตระหนักด้านจริยธรรมการวิจัย	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	mean
(8) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ						
(8.1) มีความรับผิดชอบ และรอบคอบในการ เผยแพร่ผลงานวิจัย		0.8	1.7	21.8	75.6	4.72
(9) การเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น						
(9.1) ให้ความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ โดย สุจริตและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น		0.8	2.5	26.1	70.6	4.66

การประพฤติผิดจริยธรรมการวิจัย ความ
ซื่อสัตย์ และความซื่อตรง

การศึกษาระดับความตระหนักและรับรู้
ด้านจริยธรรมการวิจัยนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้
ความสำคัญต่อระดับความตระหนักและรับรู้ด้าน
การประพฤติผิดจริยธรรมการวิจัยที่เกิดขึ้นในการ
ทำวิจัย สูงมากที่สุดถึง 2 ด้าน คือ การคัดลอกผล
งานวิจัย และการปลอมแปลงข้อมูลงานวิจัย

(4.86/4.83) ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม คือ
การคำนึงถึงการให้เกียรติผู้อื่นโดยการอ้างถึงบุคคล
หรือแหล่งที่มาของข้อมูล และความคิดเห็นที่จะนำ
มาใช้ในงานวิจัยระดับมาก (4.76) ในส่วนของ
ความซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย ความตระหนัก
มากในส่วนของ การเสนอโครงการวิจัยด้วยความ
ซื่อตรง ไม่ขอทุนซ้ำซ้อน แจ้งความจริงไม่ปิดบัง
วัตถุประสงค์ (4.64);

“การทำงานวิจัยจริงไม่ได้เป็นไปตามทฤษฎีการปรับระเบียบวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง อาจ
ไม่ตรงกับจริยธรรมการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัย มักอยู่ภายใต้ความกดดันของผู้ให้ทุน”

นักวิจัยชาย, อายุ 57 ปี

ความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ การ
อุทิศเวลา และความรับผิดชอบ

สำหรับความเป็นธรรมเกี่ยวกับผล
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยนั้น อยู่ในระดับสูงมาก
ที่สุดด้านการเสนอผลงานโดยตรงไปตรงมาโดย
ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างว่าเป็นของตน (4.85)
ในมิติของการอุทิศเวลาทำงานวิจัย เห็นว่าการ

ทุ่มเทความรู้ ความสามารถ และเวลาให้กับการ
ทำงานวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ
และเป็นประโยชน์สูงมากที่สุด (4.58) ในเรื่องของ
ความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ตระหนักถึงการ
ดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่ก่อความเสีย
หายต่อกลุ่มตัวอย่างสูงมากที่สุด (4.82)

“การวิเคราะห์ข้อมูลจาก secondary data ข้อมูลขององค์กร แล้วไปเปิดเผยชื่อ
โดยไม่ขออนุญาต ก็ทำให้เขาเสียหายได้ ถ้าผลออกมาไม่ดี หรือผลออกมาดี เราคิดว่า
เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ แต่เขาอาจไม่ต้องการก็ได้ สำหรับการไปเก็บข้อมูล กระบวนการ
ที่ดีคือ 1)นักวิจัยจะต้องคิดถึงสิทธิของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก และทุกครั้งต้องสอบถามถึงความ
สะดวกและสบายใจ รวมถึงสถานที่ที่ใช้ให้ข้อมูลด้วย 2) กระบวนการขอรับรองจริยธรรม
การวิจัย ควรยื่นขอรับรองฯ เนื่องจากคณะกรรมการฯ หลายคน หลายมุมมอง ช่วยให้งาน
วิจัยไม่ไปกระทบด้านจริยธรรมการของผู้ให้ข้อมูลได้ รวมถึงควรดำเนินการต่ออายุการ
รับรองจริยธรรมการวิจัยด้วย เนื่องจากอาจทำให้เกิดปัญหาภายหลังได้”

นักวิจัยหญิง, อายุ 39 ปี

นอกจากนี้ยังตระหนักและรับรู้ด้านความ
รับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่ตนเอง และกลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และสังคม การคำนึงถึง
ผลกระทบที่จะเกิดผลเสียต่อกลุ่มตัวอย่างต่อสังคม

และต่อประเทศชาติ ทั้งด้านจิตใจและวัฒนธรรม
รวมถึงการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลสูงมากที่สุด
(4.81/ 4.80)

“คำนึงถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยคอยบอกตลอดเวลาว่า เขาสามารถหยุดให้ข้อมูลได้ทุกเมื่อ
เมื่อเขาไม่สบายใจ เพราะบางคนให้ข้อมูลด้วยความเกรงใจ ทำให้กระทบต่อจิตใจเขา”

นักวิจัยหญิง, อายุ 35 ปี

การเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์
ด้านการเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็น
ตัวอย่างในการวิจัย คือการดูแลปกป้องสิทธิ

ประโยชน์ และเก็บรักษาความลับของข้อมูล
ที่ไม่ควรเปิดเผยระดับสูงมากที่สุด (4.84)

“มีนักวิจัยแปลเอาข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ไม่ได้บอกว่าเป็นใคร รวมถึงเชิงปริมาณของข้อมูล
secondary data ที่มีรายละเอียดเชิงลึก สามารถระลึกตัวตนได้ ไปเล่านอกกลุ่มวิจัย ซึ่งถือว่าเป็น
ผิดจริยธรรมการวิจัย”

นักวิจัยหญิง, อายุ 45 ปี

สำหรับด้านการเคารพในสิทธิของกลุ่ม
ตัวอย่าง โดยต้องได้รับความยินยอมก่อนทำการ
วิจัยนั้น พบว่าอยู่ในระดับสูงมากที่สุดเช่นกัน

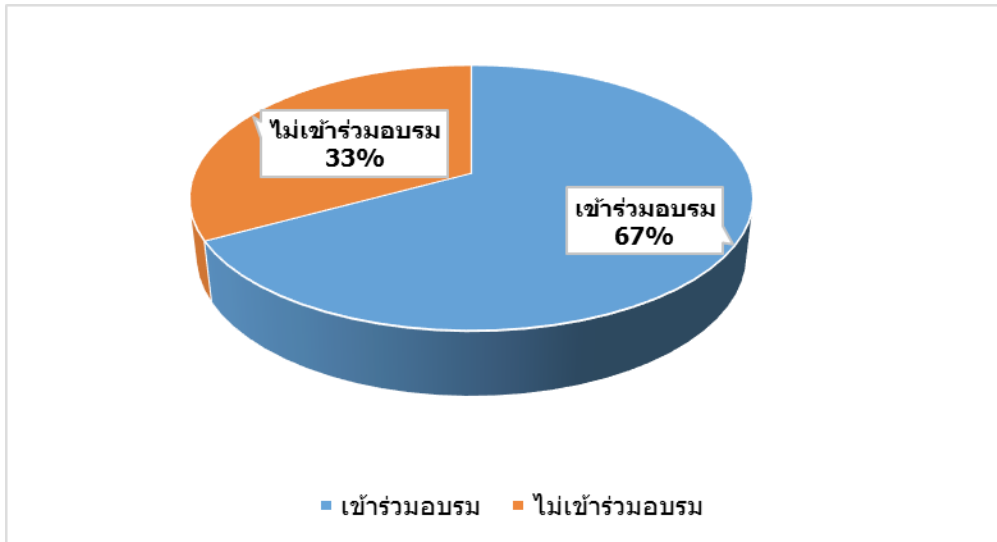
(4.82) ด้านการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ใน
ทางที่ชอบ มีความรับผิดชอบ และรอบคอบในการ
เผยแพร่ผลงานวิจัยมากเช่นกัน (4.72)

“ในการเขียนบทความลงตีพิมพ์ผ่านวารสารที่มีคนรีวิว บางที่มีการขอข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์
โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ซึ่งจะเป็นผู้ช่วยพิสูจน์การวิเคราะห์ข้อมูลในระดับหนึ่ง
แต่หากเป็นแค่รายงานการวิจัย ที่รันข้อมูลเสร็จแล้วเขียนส่งให้กับแหล่งทุนที่ให้เราทำวิจัยเลย
โดยไม่ผ่านการพิสูจน์ใด ๆ ความถูกต้องของข้อมูลและความน่าเชื่อถือจะน้อยลงนะ”

นักวิจัยหญิง, อายุ 42 ปี

และสุดท้ายด้านการเคารพความคิดเห็น
ทางวิชาการของผู้อื่น เห็นว่าการให้ความคิดเห็น

วิพากษ์วิจารณ์โดยสุจริต และเคารพความคิดเห็น
ของผู้อื่นเป็นเรื่องที่ควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง (4.66)

ภาพที่ 1 แสดงสัดส่วนการเคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง (N=119)

กลุ่มตัวอย่างเห็นถึงความสำคัญของการอบรมกิจกรรมการวิจัยว่าส่งผลต่อความตระหนักและการรับรู้ด้านกิจกรรมการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 67 เคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมการวิจัย เนื่องจากจะทำให้เกิดระดับความตระหนักและรับรู้ด้านกิจกรรมมากขึ้น

“จำเป็นมาก ๆ เรื่องการจัดการอบรม การเข้าบ่อยครั้งทำให้ทราบประสบการณ์การเก็บข้อมูลรูปแบบใหม่ และหลากหลาย ทำให้เกิดประโยชน์ และเติมความรู้ทุกครั้ง”

นักวิจัยหญิง, อายุ 48

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลร้อยละอาจารย์และนักวิจัยที่เคยเข้าร่วมการอบรมจริยธรรมการวิจัย จำแนกตามสถานที่ที่เคยเข้าร่วม (N=80)

	สถานที่ที่เคยเข้าร่วมอบรม			รวม	
	ในมหาวิทยาลัย	นอกมหาวิทยาลัย	อื่นๆ		
สถานภาพการทำงาน	อาจารย์ (49)	89.8%	2.0%	8.2%	100.0%
	นักวิจัย (15)	100.0%			100.0%
	อื่นๆ (16)	75.0%	12.5%	12.5%	100.0%
ความจำเป็นของการ	จำเป็น (115)		ไม่จำเป็น (4)		รวม
ร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย	97.0%		3.0%		100.0%

หมายเหตุ: ในมหาวิทยาลัย หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติ ที่ดำเนินการศึกษา
นอกมหาวิทยาลัย หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มาเข้ารับการอบรมจริยธรรมการวิจัย ในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติ ที่ดำเนินการศึกษา
สถานที่ประเภท "อื่นๆ" หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรจากหน่วยงานวิจัย สมาคม มูลนิธิ และหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานการศึกษาในประเทศไทยที่มาเข้าอบรมจริยธรรมการวิจัยในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติ ที่ดำเนินการศึกษา

การให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย พบว่าอาจารย์ร้อยละ 89.8 และนักวิจัยทั้งหมด (ร้อยละ 100) เข้าร่วมการอบรมที่จัดโดยหน่วยงานของมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติแห่งหนึ่ง ในขณะที่มีคณาจารย์บางส่วนเข้าร่วมการอบรมที่จัดภายนอกมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติแห่งหนึ่ง (ร้อยละ 2) ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งอบรมหาความรู้ทางระบบเครือข่าย online คือ internet ของ NIH แบบ

ได้รับประกาศนียบัตร (Certificate) และThe HIV Netherlands Australia Thailand Research Collaboration (HIV-NAT) สำหรับบุคลากรประเภทอื่น ๆ เช่น ที่ปรึกษาองค์กร เจ้าหน้าที่ เป็นต้น เข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัยภายในและภายนอกประเทศไทยในระดับที่เท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 12 อย่างไรก็ตาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นถึงความจำเป็นของการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย ในระดับที่สูงมาก (ร้อยละ 97)

การอบรมจริยธรรมการวิจัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักวิจัยเกิดความตระหนักและรับรู้ถึงจริยธรรมการวิจัย รวมทั้งเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันส่งเสริม และสนับสนุนให้นักวิจัยดำเนินการวิจัยโดยไม่ผิดจริยธรรมการวิจัย และเกิดประโยชน์ต่อนักวิจัยโดยช่วยสร้างความเข้าใจ ทำให้เห็นถึงความสำคัญ รับรู้ถึงหลักและกรอบความคิดของจริยธรรมการวิจัย ตลอดจนเกิดการเพิ่มพูนความรู้ ได้มุมมองใหม่ ๆ เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ที่ทำวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ด้านจริยธรรม

การวิจัย ช่วยชี้แนะแนวทาง การดำเนินการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและสอดคล้องกับแนวทางสากล โดยคำนึงถึงสิทธิ วัฒนธรรม กฎหมาย เพื่อมิให้กระทบในกรณีที่อ่อนไหว ซึ่งการทำวิจัยภายใต้กรอบจริยธรรมการวิจัย ส่งผลให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล นอกจากนี้ ยังเป็นเวทีที่สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกันระหว่างผู้ทำวิจัย และคณะกรรมการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยด้วย

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย

	B	S.E.	Odd Ratios
gender (ref: female)			
Male	-.131	.672	.877
Age	-.026	.049	.974
Education (ref: Ph.D.)			
Bachelor degree	-2.164	1.596	.115
Master Degree	-.584	1.276	.557

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย (ต่อ)

	B	S.E.	Odd Ratios
Working status (ref: others)			
Instructor	1.580	1.263	4.853
Researcher	1.757	1.449	5.796
length of research experiences (Years)	-.026	.058	.974
training perception (ref: not necessary)*			
Important	3.387	1.542	29.570*

* P-value <0.05

** P-value <0.01

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย คือ “ความตระหนักของนักวิจัย” ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก หากนักวิจัยเห็นว่าการอบรมมีความสำคัญ ก็จะเป็นปัจจัยที่เพิ่มความเป็นในการเข้าร่วมอบรมได้มากถึง 29.6 เท่า ดังนั้นการกระจายข้อมูล และการรณรงค์ที่ส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ถึงประโยชน์ในการเข้าอบรมที่นักวิจัยจะได้รับ จะสามารถช่วยผลักดันให้นักวิจัยเข้าร่วมการอบรมมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านประชากร สถานะการทำงาน และประสบการณ์ในการดำเนินการวิจัย ไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมอบรมจริยธรรมการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของนักวิจัย เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักวิจัยปฏิบัติงานวิจัยตามหลักการและขั้นตอนของจริยธรรมการวิจัยอย่างถูกต้อง ทำให้ได้งานวิจัยที่น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศชาติได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของคณาจารย์และนักวิจัย สาขาสังคมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติแห่งหนึ่งของประเทศไทยขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความตระหนักและรับรู้ โดยวิธีการศึกษาประยุกต์ ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประเด็นการศึกษาและสำรวจความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรมการวิจัยของนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ พัฒนามาจากแนวทางจริยธรรมการทำวิจัยในคนในประเทศไทย ควบคู่กับฐานคิดจากหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เช่น Belmont Report, Declaration of Helsinki และ CIOMS ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักวิจัยสาขาสังคมศาสตร์ มีความตระหนักในประเด็นการประพฤติผิดจริยธรรมการวิจัย และประเด็นความซื่อสัตย์สูงมาก โดยมองว่าการคัดลอกผลงานวิจัย และการปลอมแปลงข้อมูลการวิจัยเป็นสิ่งที่ผิดจริยธรรมยิ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของพิศสมัย อรทัย และคณะ (2553: 350-63). ที่พบว่าคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเรื่องระดับคุณธรรมจริยธรรมตามการรับรู้ตนเองพบว่า อยู่ในระดับสูงสุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต และสอดคล้องกับแนวคิดของ John Campbell (2002). ที่เห็นว่าความตระหนักของคนมีความเชื่อมโยงกับทัศนคติ การกระทำ และศักยภาพที่มนุษย์คนหนึ่งพึงมี และได้เชื่อมโยงไปสู่มุมมองของนักสังคมศาสตร์ต่อศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ภายใต้กรอบของความตระหนักในประเด็นเรื่องการคัดลอกและการอ้างถึงวรรณกรรมต่าง ๆ สำหรับการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลเป็นความรับผิดชอบสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Thelwall และคณะ (2006: 1303-1314). ซึ่งชี้ว่าการอ้างอิงมีความสำคัญมากในทางวิชาการ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเคารพ และให้

เกียรติผู้ประพันธ์ที่อ้างถึง และองค์ความรู้ที่มีมาแล้ว การอ้างอิงยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในโครงสร้างงานวิจัยในสาขาเหล่านั้นอีกด้วย

พฤติกรรมการวิจัยที่มีจริยธรรมช่วยป้องกันผลเสียที่จะเกิดต่อบุคคล ทั้งตัวผู้วิจัย กลุ่มตัวอย่าง ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันก็ยังทำหน้าที่เป็นกลไกที่ช่วยเสริมสร้างสิ่งดีๆ ให้กับสังคมในอีกทางหนึ่ง (Israel, 2006). ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับฐานคิดของนักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มนักวิจัยที่มุ่งมั่นพยายามทำให้โลกและสังคมดีขึ้น (Barnes, 1979). แม้ว่างานวิจัยด้านสังคมศาสตร์มักถูกเข้าใจว่ามีความเสี่ยงน้อยต่อร่างกายของบุคคลผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัย แต่แท้จริงแล้ว งานวิจัยด้านสังคมศาสตร์สามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อจิตใจ ความรู้สึก สถานะภาพในสังคม เศรษฐกิจ และการตีความด้านกฎหมายได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย เคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ในกลุ่มตัวอย่าง และมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อการศึกษาริชัย และประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ได้กลายเป็นข้อตระหนักที่นักวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านสังคมศาสตร์ให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Birnbacher (1999). ที่พบว่า หลักคิดของจริยธรรมการวิจัยเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการเคารพซึ่งสิทธิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ การเคารพในสิทธิส่วนบุคคล และการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับ รวมถึงการคำนึงถึงซึ่งสภาพจิตใจของคน ชุมชน และวัฒนธรรม

นอกจากนี้ พบว่า “ความตระหนักของนักวิจัย” เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการส่งเสริมความรู้ด้านจริยธรรมการวิจัย โดยการเข้าร่วมอบรม หากนักวิจัยเห็นว่าการอบรมมีความสำคัญ ก็จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเข้าร่วมอบรมได้มากถึง 29.6 เท่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Loe and Weeks (2000: 243–251). ที่พบการพัฒนาด้านจริยธรรมของกลุ่มนักเรียนวิชาเอกการเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า โดยเฉพาะในส่วนของความคิดเชิงตรรกะที่มีฐานรากบนศีลธรรมจรรยา ภายหลังจากการเข้าอบรมจริยธรรมทางธุรกิจ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านจริยธรรมการวิจัย จึงควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องจริยธรรมการวิจัยให้กับนักวิจัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะสามารถส่งผลให้เกิดความตระหนักและการรับรู้ด้านจริยธรรม

การวิจัยมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของผลการวิจัยเท่านั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการที่จะสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศของการตระหนักและรับรู้ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึก รวมทั้งปฏิบัติงานวิจัยภายใต้จริยธรรมการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ศึกษาทั่วโลก รูปแบบ และแนวทางการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากร รวมทั้งนักศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ เกิดความตระหนักและรับรู้ และยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มมากขึ้นด้วย

บรรณานุกรม

- สภาวิจัยแห่งชาติ. (2541). **จรรยาบรรณ: แนวทางปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2549). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการร่วมพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนของประเทศไทย. ค้นเมื่อ 27 กันยายน 2560, จาก <http://www.crethai.org/html/th/index.php>
- พิศสมัย อรทัย, เพชรรัตน์ เกิดดอนแฝก. (2553). **การพัฒนา ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษาพยาบาล**. รามาริบดีพยาบาลสาร. 16(3): 350-63.
- Campbell, J. (2002). **Reference and consciousness**. Oxford: Oxford University Press.
- Thelwall T, Vann K, Fairclough R. (2006). **Web issue analysis: an integrated water resource management case study**. Journal of the American Society for Information Science and Technology. 57: 1303–1314.
- Loe, T. W. and W. A. Weeks: (2000). 'An Experimental Investigation of Efforts to Improve Sales Students' Moral Reasoning', Journal of Personal Selling and Sales Management 20, 243–251.
- Barnes, J. A. (1979). **Who should know what?: social science, privacy, and ethics**.
- Birnbacher, D. (1999). **Ethics and social science: Which kind of co-operation?**. Ethical theory and moral practice, 2(4), 319-336.
- Israel, M., & Hay, I. (2006). **Research ethics for social scientists**. Sage.